

L'OPINIÓ DE L'ESPIRA

Un viacrucis de Mario Luzi

Bartomeu Fiol

Des dels dos o tres cursos estivals que va seguir a la universitat d'Urbino (Kenneth Clark ha escrit que "seria lícit afirmar que la vida en la cort d'Urbino fou un dels cims més alts de la civilització occidental"), Lluís Servera ha mostrat un especial interès per l'obra de Mario Luzi, el poeta metafísic mort el 2005 als noranta anys. Endut per la seva admiració per aquest poeta, l'amic Servera m'ha fet arribar *La Passione. Via Crucis al Colosseo*. Encara que la iniciativa d'aquest viacrucis, per a l'especial celebració que es fa cada any, per Setmana Santa, al colosseu romà, va esser del mateix Joan Pau II, no deixa de resultar una mica estrany -o almanco paradoxal- que, finalment, després de pensar-ho un cert temps, acceptés la demanda. Perquè a la pàgina 738 de *L'opera poètica*, publicada per Mondadori, hi consta la seva opinió sobre la teologia: "El déu pensat pels homes... quina criatura més irrisòria de la seva presumpció!". De fet, a la mateixa introducció no pot deixar de posar en evidència l'extrema dificultat del diàleg entre el Fill de Déu, sotmès o almanco immers en el temps, i el Déu Pare, creador del temps des de fora del temps. Les tres citacions següents -aprofitant la traducció que ha fet Lluís Servera- ho deixen prou clar: "Que lluny de tu l'angoixa que m'oprimeix!"; "Pare, què queda per succeir que per tu no hagi ja esdevingut?"; "Jo des del fons del temps et dic: la tristesa / del temps és ferma a l'home, invencible".

El major encert de Mario Luzi segurament ha estat defugir la forma narrativa usual en tots els viacrucis i convertir-lo en un diàleg entre el Fill i el Pare, un diàleg que, en realitat, és un monòleg del Fill, perquè el Pare calla tot el temps de manera impressionant, i sols apareix -si es pot dir així- a través del monòleg anguniós del Fill.

Un fet, potser una mica anecdòtic però significatiu i que, en tot cas, ha cridat l'atenció de molts de crítics, és que, a un determinat moment, el Crist es demana: "Per què, Pare, a vegades em deman, l'encarnació és entre els homes, / perquè no

és a una altra espècie / entre aquelles de les teves criatures distingibles / i que també et testimonien: els ocells / i els peixos, les gaseles i les daines...". Perquè el Crist no parla, perquè el Crist no es manifesta, sols des del seu punt de vista -per dir-ho així- sinó també des del punt de vista dels homes, des del punt de vista humà que comparteix. Per exemple amb consideracions tan encertades com aquestes: "Que entotsolat es troba l'home. Com pot trobar-se tan sol! / Tu ets onsevolga, / però onsevolga no et troba. Hi ha llocs on tu semblés absent".

El Crist no es manifesta, sols des del seu punt de vista, sinó també des del punt de vista dels homes

"Hi ha llocs on tu semblés absent", vet aquí l'afirmació més punyent del discurs del Crist, tan ben interpretat, tan ben portat, pel poeta de Florència, que tan rodona eficàcia sap donar al seu viacrucis convertit en poema esqueixat. I el discurs cristià -mai més ben dit- continua. I com es queixa el Fill de la dificultat de "convèncer els humans" que "tu ets en totes parts / també on sembla que tu manques". O com quan arriba a demanar-se: "Quin és el pecat de tots aquests homes? / El mateix dels seus pares: el pecat de ser homes, descendència d'Adam". Per molt que, acte seguit, proclami: "Jo rentaré aquest pecat, així està escrit".

Després d'excusar-me -si cal- amb l'amic Servera per la llibertat que m'he pres d'aprofitar-me de la seva versió, acabaré invocant la força dels versos següents: "La canalla m'ultratja, m'insulta, se'n riu de mi / però no pot impedir / que m'arribi el lament de les piadoses: és feble / més abasta fins a tu si volguessis escoltar-lo". Tot plegat, aquest text resulta esser un monòleg poema que -com cal a tot poema- s'aguanta poderosament per si sol i que podria esser objecte d'un muntatge teatral contundent.

És una alegria veure com les editorials més modestes tenen sempre un lloc per a la poesia. I doble motiu d'alegria és que decideixin crear una nova col·lecció adreçada a aquest gènere. És el cas de *La Cantàrida* que edita Documenta Balear. Presentada sota un format manejable i sobri, amb una previsió de sis títols a l'any dirigida pel jove poeta Pau Castanyer. Segons ens expliquen la col·lecció té l'objectiu de «publicar poesia en català d'autors joves, majoritàriament, dels Països Catalans, encara que es contempla fer traduccions» i «publicar noves veus poètiques. Autors i autores a qui agradi, sobretot, dir/recitar la seva poesia en públic, perquè creiem que el fet poètic també està molt vinculat a l'oralitat».

Sota aquestes premisses ens presenten ara el dos primers volums, *Breviari d'antípodes* d'Emili Sánchez-Rubio i *Nedar-te la pell* de Pau Castanyer i Fe. Dos autors encara amb una carrera incipient, però plena de reconeixements i amb un gens menyspreable bagatge de publicacions a les seves espatlles. Emili Sánchez-Rubio (1983), ha anat alternant la seva obra entre el castellà i el català, amb igual fortuna. Entre els seus llibres podríem destacar *Pàjaros de plomo* (Premi Art Jove 2007, Madrid) i *Revisar-te el nom* (Palma, 2008). *Breviari d'antípodes* s'inscriu dins una línia lírica amb fonda preocupació per l'ésser. Dels seus llibres, és potser el menys visceral i irat, on el discurs adopta el posat madur i les imatges tenen la força que dota de coherència al poema. S'endevina, a més, una veu potent, plena de matisos i suggeriments. A l'humil parer de qui això subscriu, el poeta guanya en les distàncies curtes: "Avui vespre ha plogut terra. / En sortir de casa, / els cotxes aparcats en filera al meu carrer / com els guerrers del vast exèrcit de Xian". O també el pre-

La Cantàrida

Antoni Xumet

La col·lecció té l'objectiu de «publicar poesia en català d'autors joves, majoritàriament, dels Països Catalans, encara que es contempla fer traduccions» i «publicar noves veus poètiques. Autors i autores a qui agradi, sobretot, dir/recitar la seva poesia en públic, perquè creiem que el fet poètic també està molt vinculat a l'oralitat»

cís i bell poema següent: "Pertanyo al temps en què la terra / imaginava el color en què s'originarien els arbres, / o al quasi imperceptible perfum del no-res. / Habit els límits entre la possibilitat i la quimera". És, sens dubte, un salt qualitatiu important aquest breviari dins la trajectòria

la Gran Ciutat (Palma, 2008). La vessant conceptual de *Nedar-te la pell* és prou patent com ho és la influència de la literatura oriental. Entre filosòfic i contemplatiu (si és que ambdues paraules no són complementàries) se'ns presenta com diari poètic de les vicissituds o experiències vital del poeta; imatges i sentiments totalment despullades d'artificis i falses retòriques. Són diversos els moments descrits, els estats d'ànim, com també ho són els paratges: Barcelona, Son Bessó, Girona, Sóller, per citar-ne només uns quants. A Sóller, precisament i amb data d'abril de 2004, neix aquest poema: "Tenc davant la vall de Sóller, / veig la meua boca en el retrovisor / i me deman si encara sabré besar". També hi ha aquell instant sublimat en el paisatge on un pot quedar presoner, tant en el sentit real com en el metafòric: "He vist la Lluna sortir / d'entre una placenta de núvols blancs. / Ara ja sóc fill d'aquest moment". Encara que també hi ha lloc per a la introspecció, com aquest apunt: "M'agradaria tenir / la parsimònia de les roques / quan reben l'aigua de la mar". I és que moltes vegades el fet que autentifica un poeta no és tot allò que ens diu, sino tot allò que sap callar-se.

Dos llibres coherents i molt dignes per encetar una col·lecció de nom tan eufònic com *La Cantàrida*. Esperem els altres títols anunciats de Jaume C. Pons Alorda, Blanca Llum Vidal, Laia Martínez i Pau Vadell. Llarga vida.

d'Emili Sánchez-Rubio.

Pau Castanyer i Fe ha publicat *Sempre la mar*, Airit (Barcelona, 2007) i *Poemes de*